

Odlomek iz Cankarjeve črtice „Sveto obhajilo“

Trd in strašen je otrok v svojem zaupanju. Zvečer je treba večerje. Neusmiljen je otrok v svoji veri. Mati, zvečer je treba večerje; pojdi in prinesi jo, iz zemlje jo izkoplji, iz oblakov jo utrgaj!

Ko je šla, je bila vsa majhna in sključena; globoka brazda je bila na njenem čelu.

„Kmalu se vrnem!“ je rekla.

Mislili smo, da gre samo k peku, sto korakov daleč. Minuto tja, minuto nazaj: recimo, da bi tam še malo pokramljala, bi bilo pet ali kvečjemu deset minut. Gledali smo na uro, ki je visela na steni kraj peči. Počasi se je pomikal dolgi kazalec; ali kakor se mu ni mudilo, je bil preromal že ves črni kolobar.

„Saj niso šli k peku!“ je rekla Hanca.

„K štacunarju so šli!“ je rekla Francka.

„Pa če jim ne dajo?“ sem rekel jaz.

Pogledali so me, kakor da sem bil izpregovoril čisto nerazumljivo, nad vse čudno besedo.

„Da bi jim ne dali?“ je obstrmela Hanca.

„Zvečer je treba večerje!“ je rekla Francka.

Zunaj je še dremal večer, v izbi je bila noč.

Naše oči so bile mlade in bistre, vajene

teme. Pogledali smo se iz lica v lice – vsi smo bili starejši nego eno uro poprej.

Nismo se bali belih žena, ne vedomca, ne torklje. Nekoč sva šla z najmlajšo sestro mimo kozolca, ki je stal na samem; da tam straši, so pravili. Pred kozolcem je stal trhel štor in se je čudno svetil – velik človek v gorči rjuhi. Držala sva se za roko, šla sva mimo in se nisva bala.

Ali vendar je bil strah v naših zgodaj postaranih, zgodaj izkušenih srcih. Nekaj silnega se je dvigalo v daljavi do neba, bližalo se je, zmerom višje in ogromnejše, črno in strašno; skoraj že je zastiralo vse obzorje. Videli smo življenje in smo se ga bali ...

Na jok nam je bilo, zaihtel pa nihče ni. Kadar so nas tuji koraki zmotili in je bilo spet vse tiho v izbi in zunaj, se je oglasil v nas obup, tisti zreli, poslednji obup, kakor ga pozna šele človek, ki ga je bilo obnemoglega življenje treščilo ob tla.

„Saj ne bo konca nikoli! Nikoli ne bo drugače! Mati ne pride, ne prinese kruha – umrimo!“

Velik je bil obup; ali vzbudilo se je v nas še nekaj vse temnejšega, strašnejšega. Ne jaz sam, nas vseh petero, kakor smo sedeli krog mize v temi, je občutilo nenadoma grenko, zlobno sovraštvo do matere.

„Saj bi lahko, če bi hotela! Sinoči je prinesla kruha, čemu bi ga nocoj ne, ko smo lačni kakor sinoči? Tam stoji, bogvedi kje, pa opravlja in se smeje ter se ne zmeni za nas! Takoj da se povrne, je rekla; zdaj je že ura minila, morda že poldruga ura ... nalašč čaka, na cesti postaja, s sosedami kramlja; sama je že najbrž večerjala, pa se ji ne mudi s kruhom!“

V molku smo spoznali; natanko smo vedeli drug za drugega: „Tudi ti tako misliš, sestra! Tudi ti tako sodiš, bratec!“ In v tistem trenutku tudi med nami ni bilo več ljubezni.

